

NVO JURISTA PADOMS

Sabiedriskā labuma organizācija

Kas ir sabiedriskā labuma organizācija?

Sabiedriskā labuma organizācijas (SLO) ir organizācijas, kuru statūtos norādītais mērķis ir sabiedriskā labuma darbība. Sabiedriskā labuma organizācijas ir arī reliģiskās organizācijas un to iestādes, kuras veic sabiedriskā labuma darbību.

SLO statuss sniedz skaidru ziņu sabiedrībai, organizācijas sadarbības partneriem un potenciālajam ziedotājam, ka organizācija darbojas kopējam sabiedrības labumam, kā arī statuss sniedz iespēju veicināt ziedojumu piesaisti no uzņēmējiem un privātpersonām.

Sabiedriskā labuma darbības pamatprincipus nosaka **Sabiedriskā labuma organizāciju likums**.

Kā var iegūt sabiedriskā labuma statusu?

SLO statusu var iegūt gan **jaundibinātas organizācijas**, kuras tikko uzsākušas savu darbību, gan organizācijas, kuras **darbojas ilgstoši**.

Lemjot par SLO statusa piešķiršanu, tiek vērtēts organizācijas statūtos norādītais mērķis un organizācijas līdzšinējā darbība, kā arī tas, vai organizācijai nav nodokļu parādu.

Lai pretendētu uz SLO statusu, Valsts ieņēmumu dienesta (VID) nodaļā (pēc organizācijas juridiskās adreses) vai VID Nodokļu uzskaites un piedziņas pārvaldes Juridiskajā daļā iesniedz iesniegumu par SLO statusa piešķiršanu (brīvā formā norādot vēlamos sabiedriskā labuma darbības veidus) un tam pievienoto biedrības, nodibinājuma vai reliģiskās organizācijas iepriekšējā gada darbības pārskatu un turpmākās darbības plānu (ja organizācija dibināta tajā pašā gadā, tad aizpilda tikai veidlapas I un III daļu). VID lēmumu par SLO statusa piešķiršanu pieņem viena mēneša laikā no iesnieguma iesniegšanas dienas.

Kādas ir sabiedriskā labuma statusa priekšrocības?

SLO likums precīzi definē, kas ir ziedojums, kā arī nosaka ziedojumu veidus (mērķziedojums un vispārējs ziedojums) un to izlietošanas ierobežojumus.

Saskaņā ar SLO likuma 9.pantu, ziedojums ir manta vai finanšu līdzekļi, kurus persona (ziedotājs) bez atlīdzības, pamatojoties uz savstarpēju vienošanos, nodod sabiedriskā labuma organizācijai tās statūtos norādīto mērķu sasniegšanai un kuriem var piemērot nodokļu atvieglojumus. Organizācijām, piesaistot ziedojumus, svarīgi ir nodalīt ziedošanu no sponsorēšanas. Līdz ar to, lai ziedotājs saņemtu nodokļu atlaides, būtiski ievērot principu, ka

organizācijai pret ziedotāju nav pretpienākuma – piemēram, reklamēt ziedotāja zīmolu vai pakalpojumus. Ja tomēr reklāma vai cits pretpakalpojums ir ziedošanas nosacījums, ar atbalstītāju var slēgt divus līgumus - gan sponsorēšanas, gan ziedošanas līgumu, tādējādi atrisinot pretrunu.

Ziedojums ar noteiktu mērķi ir mērķziedojums, un tas izlietojams tikai ziedošanas līgumā paredzētajiem mērķiem. Vispārējs ziedojums ir ziedojums, kam nav noteikts izlietojuma mērķis vai par kura nodošanu nav noslēgts rakstveida līgums.

Papildus iepriekš minētajam, organizācijām, kurām ir SLO statuss, var izmantot citas piešķirtās privilēģijas:

- ✓ ja organizācijai pieder nekustamais īpašums, tas netiek aplikts ar nekustamā īpašuma nodokli;
- ✓ netiek aplikti preču piegāde un pakalpojumu sniegšana bērnu un jauniešu tiesību aizsardzības mērķiem ar pievienotās vērtības nodokli;
- ✓ kā arī citas nodokļu atlaides, kuras paredz pašvaldību saistošie noteikumi, piemēram, reklāmas izvietojuma, nekustamā īpašuma atlaide par telpām vai ēku, kuru izmanto SLO u.c.

Kādi ir sabiedriskā labuma statusa ierobežojumi?

Ir būtiski izvērtēt, vai administratīvais slogs, kas nāk līdzī SLO statusam, atbilst ar šo statusu iegūtās privilēģijas.

Ja ziedotāja ziedojums pārsniedz 10 minimālās mēneša darba algas (pašlaik 380EUR), lai saņemtu nodokļu atlaides, ziedotājs ar attiecīgo SLO slēdz rakstveida ziedošanas līgumu. Par mazākiem ziedojumiem rakstveida līgums nav obligāts, pietiek ar maksājuma apliecinājošu dokumentu – pārskaitījuma gadījumā – maksājuma uzdevumu, bet ziedojot skaidru naudu – organizācijas izsniegtu stingrās uzskaites kvīti.

SLO administratīvajiem izdevumiem drīkst izlietot ne vairāk kā 25 procentus no attiecīgajā kalendārā gadā izlietotajiem vispārējiem ziedojumiem. Piemēram, ja organizācija gadā kā vispārējos ziedojumos ir saņēmusi 10 000EUR, bet izlietojusi tikai 5000 EUR, tad administratīvajiem izdevumiem tā drīkst tērēt ne vairāk kā 25% no 5000EUR. No mērķziedojumiem administratīvos izdevumus segt nedrīkst.

Ja SLO saņemto ziedojumu kopsumma kalendārā gadā pārsniedz 12 minimālās mēneša darba algas, tad organizācijai ir pienākums ne mazāk kā 75 procentus no šīs kopsummas, ko veido attiecīgajā kalendārā gadā izlietotie ziedojumi un ieņēmumi no tās saimnieciskās darbības, kurai piemēro nodokļu atvieglojumus, izlietot tikai tai sabiedriskā labuma darbības jomai, kura minēta lēmumā par SLO statusa piešķiršanu attiecīgajai organizācijai.

Izdevumu veidus, kas ir uzskatāmi par SLO administratīvajiem izdevumiem, nosaka MK noteikumi Nr.11 “**Noteikumi par sabiedriskā labuma organizāciju administratīvajiem izdevumiem**”. Saskaņā ar šiem noteikumiem, administratīvie izdevumi ir tādi izdevumi, kuri nav tieši saistīti ar statūtos norādīto mērķu sasniegšanu – t.i. organizācijas vadīšanas,

uzturēšanas, reklāmas un ar organizācijas mērķu un uzdevumu īstenošanai nepieciešamo ieņēmumu iegūvi saistītie izdevumi, kā arī ar šiem izdevumiem saistītie nodokļi.

SLO likums paredz striktus nosacījumus attiecībā uz finanšu līdzekļu un mantas izlietošanu – citu starpā - SLO drīkst bez atlīdzības nodot tai ziedoto mantu vai finanšu līdzekļus tikai pamatojoties uz rakstveida līguma pamata un tika saskaņā ar tām SLO darbībām, kuras norādītas lēmumā par SLO statusa piešķiršanu attiecīgajai organizācijai, tā nedrīkst bez atlīdzības nodot tai ziedoto mantu vai finanšu līdzekļus komercdarbībai, politisko partiju darbības vai to vēlēšanu kampaņu atbalstīšanai.

Tāpat SLO aizliegts sadalīt savu mantu un finanšu līdzekļus starp dibinātājiem, valdes vai citu pārvaldes institūciju locekļiem, kā arī izmantot tā, lai tieši vai netieši gūtu labumu. Jāatzīmē, ka ar organizācijas finansiālo stāvokli un ar ieguldīto darbu samērots valdes vai citas institūcijas locekļa atalgojums nav uzskatāms par materiālu labuma gūšanu šī panta izpratnē.

Organizācijām, kurām piešķirts SLO statuss, katru gadu līdz 31.martam Valsts ieņēmumu dienestā iesniedz atskaites par iepriekšējo gadu, kas sastāv no šādiem dokumentiem:

- ✓ gada pārskats;
- ✓ veidlapa „Iepriekšējā gada darbības pārskatu un turpmākās darbības plāns” (izpilda I un II daļu);
- ✓ administratīvo izdevumu pārskats (ja saņemto ziedojumu kopsumma pārskata gadā pārsniedz 12 minimālās mēneša algas);
- ✓ detalizēts ziedojumu izlietojums (ja organizācija ir piesaistījusi un izlietojusi ziedojumus).

Atskaites iesniedz papīra un elektroniskā formātā vai tikai elektroniskā formātā (ievērojot Elektronisko dokumentu likuma prasības).

Nodokļu atlaides aprēķināšanas kārtību ziedotājiem juridiskām personām nosaka likums „**Par uzņēmumu ienākumu nodokli**” 20.1 pants. Saskaņā ar likuma noteikumiem, uzņēmumu ienākumu nodokli samazina par 85 procentiem no SLO ziedotajām summām, tomēr kopējā nodokļa atlaide nedrīkst pārsniegt 20 procentus no aprēķinātā nodokļa kopējās summas.

Piemēram, ja uzņēmums SLO ziedo 500 EUR, bet aprēķinātais UIN ir 1000 EUR, tad nodokļu atlaide tiks rēķināta - 85% no 200 EUR (200 EUR ir 20% no 1000 EUR).

Savukārt, likums „**Par iedzīvotāju ienākumu nodokli**” 10.panta pirmā daļa nosaka nodokļu atlaides ziedotājiem –fiziskām personām, kas paredz ziedoto summu atskaitīt no aprēķinātā iedzīvotāju ienākumu nodokļa, tomēr personas attaisnotie izdevumi kopā nedrīkst pārsniegt 20 procentus no kopējā aprēķinātā nodokļa.

Konsultācijas par sabiedriskā labuma organizāciju dokumentu aizpildīšanu un iesniegšanu var saņemt, zvanot pa VID konsultatīvajiem tālruņa numuriem 67028775 vai 67028836.

Informāciju sagatavoja:
Biedrība „Latvijas Pilsoniskā alianse”
Rīga, 2017

*Projekts tiek līdzfinansēts Rīgas domes Izglītības,
kultūras un sporta departamenta Sabiedrības
integrācijas programmas ietvaros.*

RĪGAS DOMES
IZGLĪTĪBAS, KULTŪRAS
UN SPORTA DEPARTAMENTS

